

„Тора“ представя Горската семеконтролна станция -
София

Опит и предизвикателства

Инж. Мария БЕЛОВАРСКА - директор на ГСС - София

Горските семеконтролни станции в София и Пловдив са създадени с Постановление на Министерски съвет № 1171 от 24.09.1951 г. като подразделения на Управлението на горското стопанство при Министерския съвет. Създаването на станциите преди почти 70 г. е обусловено от провежданите мащабни залесявания и възникналата необходимост от предотвратяване на рисковете от използването за лесовъдски цели на некачествен и с неизвестен произход горски репродуктивен материал (ГРМ). Тогава се поставя началото на семеконтрола и започва изграждането на горската семепроизводствена база (ГСБ).

Горска семеконтролна станция - София, е юридическо лице на бю-

джетна издръжка, специализирано териториално звено на Изпълнителната агенция по горите. Дейността на Станцията е свързана с подпомагане на изпълнителния директор на ИАГ при провеждане на държавната политика в областта на горския репродуктивен материал, интродукцията на дървесни и храстови видове, опазването на горските генетични ресурси, както и в прилагането на политиката на Европейския съюз, Схемата към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за сертификация на горски репродуктивен материал, предназначен за търговия и поети международни ангажименти в тези области на дейност.

ГСС - София, разполага с лаборатория за изпитване и окачествяване на семената и лаборатория за извършване на изоензимни анализи за определяне на произхода. Тя осъществява контрол и координация по прилагане на законодателството в областта на ГРМ в определения район на дейност, който обхваща административните области Благоевград, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Перник, Плевен, Разград, Русе, Силистра, София-град, Софийска област, Търговище и Шумен.

ГОРСКА СЕМЕПРОИЗВОДСТВЕНА БАЗА

Основните дейности на ГСС - София, са свързани с извършване на масова и индивидуална селекция в горите; оценка, маркиране и паспортизиране на плюсови и кандидат-елитни дървета; одобряване (отмяна) и регистрация на базови източници на ГРМ от горски дървесни и храстови видове; координация и контрол на дейностите по създаването и поддържането на базови източници от категориите „изпитан“ и „окачествен“ за производство на горските репродуктивни материали. Осъществява оценка на състоянието и използването и контролира стопанисването на одобрените и регистрирани базови

Колективът на Горската семеконтролна станция - София, с директор инж. Мария Беловарска

источници на ГРМ. Извършва фенологични наблюдения за установяване на степента на цъфтежа и плодоносенето на горските дървесни и храстови видове и изготвяне на оценки и прогнози за очакваната реколта. Горската семеконтролна станция води регистър на горската семепроизводствена база и поддържа архив и база данни за нея. Въз основа на регистъра изготвя Национален списък на одобрените базови източници, който ежегодно се предоставя на Европейската комисия.

На територията на Горската семеконтролна станция - София, са регистрирани 1235 базови източника за добив на горски репродуктивен материал от 40 дървесни вида. Разпределението им по категории е съответно: „идентифициран“ - 67, „селекциониран“ - 1232, и „окачествен“ - 61 броя. Площта на базовите източници от най-срещаната категория ГРМ („селекциониран“) е 12 265 хектара.

СЕМЕКОНТРОЛ

В лабораторията на ГСС - София, се извършва предварителен анализ за установяване на годността на семенната реколта и се осъществява контрол по спазване на изискванията при формиране на партиди (сн. 1). След формиране на партидите изпитванията се провеждат в две насоки: по физични показатели - органолептични признаци, чистота и маса на 1000 семена, и по физиологични показатели: кълняемост, енергия на кълнене; жизнеспособност чрез тетразолов тест и жизнеспособност чрез рязане. През 2018 г. са издадени 175 семеконтролни свидетелства и 16 уведомителни писма за годност.

Станцията разполага и с лаборатория за извършване на изоензимен анализ, оборудвана със средства по проект „Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 „Натура 2000“ места в българските гори“ със Споразумение за безвъзмездно финансиране LIFE08 NAT/BG/000281 (сн. 2).

ГЕННА БАНКА

На територията на горския разсадник „Локорско“ през 2014 г. е открита Генната банка за съхранение на семена от дървесни и храстови видове (сн. 3). Генната банка е изградена в рамките на проект „Съхраняване на генетичния фонд и възстановяване на приоритетни горски местообитания в „Натура 2000“ зони“. До момента в нея са съхранени 99 партиди семена от 31 дървесни вида. Експерти от Станцията регулярно осъществяват мониторинг на кълняемостта/жизнеспособността на съхранените в Генната банка семена. Интервалът от време, през който се извършват изпитванията, зависи от дървесния вид, периода, за който се съхранява партидата, и условията на съхранение.

Станцията е асоцииран бенефициент към проект LIFE16 NAT/BG/000817 „Възстановяване и подобряване природозащитния статус на приоритетни горски хабитати от мрежата „Натура“ 2000 в България“. В рамките на този проект, Дейност С1.2.: „Събиране на репродуктивен материал“, е

предвидено допълване на Генната банка със семена от 44 дървесни и храстови вида.

За опазването на горските генетични ресурси и производството на качествени горски репродуктивни материали колективът си поставя високи цели, за които ще работи в следните насоки:

- Подобряване на състоянието на горската семепроизводствена база.

- По-добро стопанисване, опазване и оптимизиране на площта и състава на горската семепроизводствена база.

- Модернизация и осъвременяване на средствата за семедобив и семейбиране чрез увеличаване на инвестициите.

- Подобряване на маркетинга и търговията с горски репродуктивни материали.

- Подобряване на контрола.

- Обучение и повишаване на квалификацията на кадрите.

- Осигуряване на достатъчен резерв от семена в семехранилищата.

- Развитие на Генната банка за семена.

- Извършване на генетична оценка на базовите източници.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ГСС - СОФИЯ

Необходимо е изготвяне на втория Национален доклад за състоянието на горските генетични ресурси в България във връзка с написване на втория Световен доклад за състоянието на горските генетични ресурси от ФАО.

Провеждане на обучения във връзка с въведените изменения и допълнения в Наредба № 21 от 12.11.2012 г. за условията и реда за определяне, одобряване, регистрация и отмяна на източниците от горската семепроизводствена база, събирането и добива на горски репродуктивни материали, тяхното окачествяване, търговия и внос, отнасящи се до търговията със страни - членки на Схемата за сертификация на горски репродуктивен материал, предназначен за международна търговия към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

Прилагане на Паневропейските минимални изисквания за генетични консервационни единици от горски видове за определяне на насаждения за дългосрочно съхранение на горските генетични ресурси и динамична генетична консервация е задачата, с която ГСС - София, трябва да се заеме.

